

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 27.

Torsdagen den 19 Augusti

1843.

I. *Entwickelungs-geschichte der neuesten Deutschen Philosophie mit besonderer Rücksicht auf den gegenwärtigen Kampf Schellings mit der Hegelschen Schule. Dargestellt in Vorlesungen an der Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin im Sommerhalbjahre 1842 von Dr. C. L. Michelet. Berlin. Verlag von Duncker und Humblot. 1843.*

II. *Hegelska Philosophien. Historisk framställning af Fredrik Georg Afzelius. Första Delen. Första häftet. Upsala, Leffler och Sebell 1843.*

I. Ut som rör den nuvarande filosofiska striden i Tyskland är af stort intresse, ty man måste förr eller sednare, äfwen hos oss, inse, att de frågor som der afhandlas röra all vetenskaps innersta lif, samt beteckna en slägtets andeliga utveckling, som icke kan undwiskas, icke kringgås, utan som nödwändigt måste utkämpas. Man kan med ingen sorts föntlighet resonera bort de krafter, som verka i tiden: det hjälper hwarken att ignorera Schelling eller förklara Hegelska systemet förloradt, ty, hwarthelst wi än wände oss på wetandets område, så möta wi det på sin seger wissa förnuftets kraf på erkännande. Philosophien tvingar oss till sig ehuru mycket wi än strete mot; man blifwer henne icke ens quitt genom att fly för henne, ty hon ger den som kämpar med henne styrka men hon är den flyendes plågoande. Det är med filosofien och de särskilda wetenskaperna som med tomtegubben och bonden i sagan. Bonden fick icke wara i fred för en tomtegubbe, som huserade i gården. Han beslöt derföre att flytta till en annan gård. Han pac-

kade in allt sitt pack och pack på forwagnar och gaf sig åstad. Men, just som han med det sista lasset förde in genom grinden till sitt nya boställe, föll locket af en bytta och till bondens stora förundran stak der en röd mössa upp ur byttan och tomtegubbens wälbekanta röst sporde: "Det är ju i dag wi flytta, Far?" — Wi bedje våra läsare om ursäkt; denna barnsaga är werkeligen enfaldig, men wi mistaga oss mycket, om den ej har sin tillämpning på den allmänhet, som inbillar sig kunna hafwa sin tro i den ena sifan och sitt wetande i den andra, samt derigenom blifwa det ewiga frågoteden quitt, som icke kan öfwerwinnas annat än på sitt eget område och med sin egen kraft.

Men huru öfwerwinner man denna ewiga fråga? Philosophien sjelf, samningen, kan icke öfwerwinnas, ty den är sjelf af alla öfwerwinnare den mäktigaste; men des timliga former icke allenast kunna utan skola öfwerwinnas. Ett sådant öfwerwinnande, i hwilket den besegrade städse upptages i segrarens stöte, kallas af den tanklösa mängden ett ramlande, och helsas wanligen med ett oförståndets jubelskri, i hwilket hatet emot filosofien är den rådande grundtonen. Man skulle wäl wid första åhörandet af detta jubel wilja tro att en stor olycka wore filosofien skedd, så wida det icke alltid wore och förblefwe filosofiens göromål att å nyo underwisa sina hatare om orsaken hwarföre de på samma gång jubla och hata, ty det weta de aldrig sjelfwa. Under det att filosofiens hatare jubla öfwer att det är förbi med Wehr eller Wähl, och deraf sluta till filosofiens förgänglighet, så ana de icke att de sjelfwa äro innebegripna i ett försök att göra sig quitt sin egen falska föreställning om filosofiens absoluta beroende af Wehr eller Wähl, "and that's the humour of it." Utan att besinna att det icke i filosofien gifwes något resultat utan i sammanhang med detsamma blifwande, wilja de alltid betrakta

hvarje särskild filosofi som ett facit, ett en gång för alla fullfärdigt extract, som i nödfall kan förwaras på butelser och begagnas som preservativ mot förnuftets vidare utveckling, en utveckling hvilken de ideligen neka. Men just denna förnekning och till och med detta hat, är, en ehuru ofullständig form af filosofiens närvaro och kraft, icke olit hwad religionsläran kallar *wäckelse*. Likasom barnen, då de lemnas ensamma i ett mörkt rum, hafwa den instinkten att ropa "*intet är jag rädd, mamma*" samt genom denna förnekning hafwa sin rädsla, begripa densamma och blifwa dess kraft öfvermåttiga, likaså är de såkallade vetenskapsmännens förnekelse af filosofien på en gång ett nödrop och en anvisning huru man skall blifwa nöden quitt. Sådant sker genom negationen, som, genom att inleda på det dialektiska momentet, förfädder nyläringen inom filosofiens rörelseprincip, och tvingar honom att inse, att icke ens filosofiens timliga former kunna öfverwinnas utifrån, utan att man måste vara i och med deras rörelsekraft för att kunna verka. På sådant sätt taget fruktar filosofien icke allenast icke wederslägningen utaf sina ofullständiga momenter, utan det är till och med hennes lifsprincip, såsom warande kärlek till wisshet, att älska dem, ty ingen wederslägning finnes som ej är tagen ur dens innersta, som skall wedersläggas. Denna dialektik är icke allenast vetenskapens utan hela släktets lif, och all sann polemik så i stort som smått är derföre alltid en *Entwicklung* och framställningen af densamma en *Entwicklungs-Geschichte*.

Michelets Entwicklungs-Geschichte der neuesten Deutschen Philosophie är, som redan titeln angifwer, författad med särskild afseende på *Schellings* strid med den *Hegelska* skolan. En sådan skrift torde wäl af de fleste betraktas som en partiskrift, och den wore en partiskrift, om det för tänkaren finnes något annat parti att taga än partiet för den fria utvecklingen af det sig sjelf och hela universum begripande förnuftet. Ett sådant parti kan man med skäl kalla *partie égale*, ty så wäl kämpe som motkämpe måste erkänna förnuftets rätt att gå till doms. Då en sådan dom innebär så mycket mindre något för den dömda förnedrande, som domen är ett uttryck af en oemotståndelig allmakt, emot hwars udd man icke kan spjerna. Men har dialektikens kraft i sig något bittert, så är det synnerligen för den, som öfwertager dess bittra arbete, i hwilket det i våra dagar så mycket öfverlagade *negativa* dock innebär framtidens *positiva*.

I våra dagar har det hittills i filosofiens häfder oerhörda inträffat, att en tänkare, som redan en gång warit en af tidens förkämpar, efter mer än trettio års tystnad för andra gången uppträd med anspråk på att ställa till rätta en tid, som efter hans åsigt "gått i baklås." Att *Schellings* återuppträdande är en politiskt märkwardig företeelse, äfwen om den icke skulle bebåda någon ny æra för vetenskapen, läreren ingen bestrida. Men vetenskapen, som i våra dagar mera än någonsin har wunnit klarhet öfwer och insigt uti sitt wäsende och dess utveckling, fordrar också i våra dagar med mera allwar än fordom redogörelse af dem, som påstå sig föra hennes talan, synnerligen om de tro sig befogade att uppträda i reactionär riktning och förklara en fyratioårig vetenskapens utveckling för en förwillelse. Den will se den äkta vetenskapliga traditionen berättigad, den will både se sanningen och wägen, ty ett uppträdande "*wie aus der Pistole*" är och förblifwer alltid för tanken en tillworo utan föregående blifwande, ett gengångeri.

I Sverige har *Schellings* uppträdande wäckt stor uppmärksamhet och mycket deltagande, af det skäl, att den lilla vetenskapliga publik Sverige hittills egt och eger ännu icke är fri från den gamla *Schellingska* lärans inslytande. Huru mycket wi än beundrat, huru mycket wi än högaktat den gamle *Schelling*, synnerligen för hwad han warit, så bör dock det ord uttalas, att enär *Schelling* sjelf bekänner och berömmar sig utaf att hans filosofi ännu i dag är densamma som för fyratio år sedan, denna hans filosofi numera endast tillhör historien, som högljudt wittnar emot den *Schellingska* filosofiens anspråk att wara ett uttryck af vetenskapens på en gång fria och nödwändiga utveckling.

Den som närmare gifwer att på den nyare filosofiens utveckling kan icke undgå att winna den öfvertygelse, att det på framtiden verkande, det sanna i den *Kantiska* filosofien, icke låg uti den förtwiflade bankrutt i hwilken tanken skulle bringas af de ryktbara kritikerna, en bankrutt hwilken ånyo börjar predikas af samme tänkare, hwars oförgångliga ungdomsbragd det war att inse och uttala att tankan dock icke är insolvent. Då *Kant* i sin *Kritik der reinen Vernunft* yttrar, att, om wi kunde åskåda tingen utan wilforen af tid och rum, så skulle wi icke hafwa dem för oss som ett utomhwardant och en successions af föremål, utan sammanfatta allt mångfaldigt till ett såsom genom *intellectuel åskådning*, samt då han wi-

dare, ehuru endast anande, i första upplagan af samma kritik yttrar de märkvärdiga orden "Dies Ding-an-sich und unser denkendes Ich könnten wohl ein und dasselbe intelligente Wesen sein," så har han utan gensägelse gifwit Schelling de sermenta, hwilkas vidare utveckling, utgjorde hans lefnads kallelse och storverk. Men det låg mer i den gamle Kant än den mystiskt-fantastiske, i all sin tid efter sträng method samlande Schelling mäktade bära och utveckla. Kant hade i de Antinomier, på grund af hwilkas fiendtliga natur förnustet skulle bankruttera, gifwit ett ännu vigtigare medel för tankan att rädda sig, än som någonsin gifwits genom den af Schelling angifna intellectuella åfsädningen. Att genom antinomierna hafwa wisat, att det blott och bart förståndiga tänka't råkar i motsägelse, war ett uppslag till en dialektik, som den nyare philosophien hittills saknat och som war des egentliga behof och första wilforet för en method. Om än Kant stadnade wid det blott negativa resultatet om omöjligheten af kunskap om tingen i sig, så war dock anledning gifwen att begrunda antinomiernas samma betydelse, den att allt verkligt i sig innehåller motsatta bestämningar, och att begripandet af ett föremål är intet annat än att fatta detsamma som konkret enhet af motsatta bestämningar. Började dertill Kant att göra den upptäckt, att den tredje kategorien i hwarje klass är en förbindelse af de två första, emedan till ett syntetiskt omdöme a priori fordras "Bedingung, Bedingtes und ihre Einheit," så hade han derigenom äfwen gifwit rudimenta till en method, som nu mera war utöfwer hwad Schelling hade sig förelagdt att uträtta för wetskapen.

Det war denna anslang till en method, som Fichte vidare utförde i sin Wissenschaftslehre såsom Thes, Antithes och Synthes och som först genom Hegel kom till klart medwetande och fulländadt utförande. I denna riktning war det som philosophien skulle bringas framåt, och då Schelling uttalade den stora sanning, att den subjectiva och den objectiva werden icke äro med hwarandra incommensurabla utan twertom innehålla samma bestämningar ("Dies Ding-an-sich und unser denkendes Ich könnten wohl ein und dasselbe intelligente Wesen sein") så stadnade han wid den ofullständighet, att samma bestämningar blott betraktades såsom gemensamma för det subjectiva och objectiva, och att enheten följaktligen bestämdes som något som sjelf hwarken war det subjectiva eller objectiva. Det war denna ofullständiga ståndpunkt som skulle öfwer-

winnas, och då Hegel, upptagande af sina föregångare hwad som war wäsentligt, ådagalade, att den antinomi hwilken wi i allting sluteligen stöta på, är en sådan, uti hwilken den ena leden, det subjectiva sjelf, är Enheten, så återstod för Schelling intet annat än att i en half mansålder iakttaga tystnad.

Sådan är i forthet den nyare philosophiens gång och utveckling och Michelet har, långt ifrån att konstruera denna utveckling, låtit den sjelf utveckla sig inför våra egna ögon. Han redogör icke allenast för de Kantiska och Fichteska systemerna i deras sammanhang, utan äfwen för de till Kantiska skolan sig slutande trosphilosopherna Hamann, Herder och Jacobi, samt för den Fichteska skolan, Schlegel, Schleiermacher och Novalis. Ut Solger vindicerar han, som sig bör, en högre ståndpunkt än åt Schelling.

Så är nu Schelling redan wederslagd i den mening som wi ofwan antydde; hwad i hans speculation war sannt och oförgängeligt, det har en nyare philosophi redan upptagit och bewarat, och individen Schelling kan lika litet med sina försäkringar taga bort ur samtidens medwetande hwad han en gång till detsamma skattat, som han är berättigad att förklara sin forna philosophi annorlunda än den en gång blifwit uppfattad. En uttalad tanke tillhör icke mera individen; ja tanken tillhör honom aldrig såsom individ betraktad. Oförgätliga äro i detta asseende Fichtes ord: "Das Ich denkt nicht, sondern das Wissen denkt; die Thätigkeit des Ich ist blosser Reproduktion des ursprünglichen Lebens des Wissens. Das Individuum denkt dieses Wissen nicht als Individuum, sondern eben selbst als das Eine und ganze Leben mit Vernichtung seiner Individualität. Die Vernunft, das allgemeine Denken, das Wissen schlechthin ist höher, denn das Individuum; das Individuum besitzt sie nicht als sein Accidens. Wohl dem Individuum, das von der Vernunft befreit wird!"

Dock påstår Schelling, hwilket i sanning af en tänkare är ett underligt påstående, att han nu predikar ett system "das er schon seit vierzig Jahren für sich fertig besitzet." Och Michelet gemmåler ganska träffande: "Glaubt er denn daß ein Gedankensystem im Gehirn oder Schutkasten seines Urhebers vierzig Jahre Quarantaine halten könne? Es würde das Gefäß wie eine ätzende Säure anfröhen, durch alle Poren schwigen, und seine Fesseln sprengen. Schon von Fichte hätte Schelling hören können, daß die Gedanken das

Individuum besigen, nicht umgekehrt, sie sich also nicht vom Individuum einsperren lassen."

Och, i sanning, ett sådant Schellings påstående, att han funnat gömma på sitt system i fyratio år utan att meddela det, ja utan att känna twänget af att deltaga i tankens vidare utveckling, är icke allenast ophilosophiskt utan och emot allt sundt menniskoförstånd. Det fins icke en tanke som icke är uppenbar. "Man fätter icke ett ljus under ena skäppa utan på en ljusastaka att det må lysa för menniskors barn." Till och med penningen är så andelig att des wäsende icke bewaras genom att nedgräfwäs; man måste ockra med sitt pund heter det. Likasom ett kapital med rätta fallas dödt om det nedgräfwes, så upphör äfwen en filosofi, som förlorat ordet, att wara filosofi, och det händer den tiggande filosofhen detsamma som det hände de säwitiska jungfrurna, de der glömt att hålla olja på sina lampor; när de komma fram finna de dörren tillsluten. Schelling har, och det länder till hans ewinnerliga heder, slagit upp ett nytt blad i filosofhiens historia, men om han påstår att bladet kan förblifwa ofskrifwit, om han tror att anden upphör att dictera de fyratio år Schelling finner för godt att tiga, så bedrager han sig utan twiswel. Så förtäljer sagan om dödlige som sofwa genom århundraden, att när de uppwakna finna de en ny werld; ett nytt slagte wandrar ut och in i nya boningar. Den uppwaknade känner ingen, icke ens sig sjelf igen. Så har det gått Schelling. Swad han har sätt, det har grott, det har blommat, det har gått i frö och spridt sig kring alla landsändar. Att nu få allt detta att wera baklänges igen står icke i säningsmannens makt. Man måste lefwa i tiden och med tiden och detta är den enda sanna handling, den filosofhiens öfverslyttning i lifwet på hwilken trosphilosopherna ropa under det de dock ideligen förklara tanken, som dock är det enda sanna lefwande, för bantrutt.

Churu Schelling påstår att han än i dag läwer samma filosofi som för fyratio år sedan, så förnekar han dock att den intellectuella åskådningen någonsin warit samma filosofhis princip. Med skäl swarar Michelet att wi måste taga Schellings system i förswar emot honom sjelf, ty detta system tillhör icke honom, är icke hans "ungdomsuppsänning" utan det gryende århundradets. Systemet har förstått sig bättre sjelft än des "uppsänare" förstod det. Hela samtiden, den följande generationen, har bättre förstått det än upphofsmanen sjelf; och hans eget wittnesbörd

att han så illa förstått detsamma, gäller icke nu efter fyratio år — han skulle hafwa sagt det strax. Wi anföra Michelets slutord sedan han redogjort för Schellings ombildade system:

Das ganze Streben im bisherigen Entwicklungsgange der Philosophie der neuesten Zeiten ging lediglich dahin, die Intellectualwelt als das gegenwärtige Wesen der wirklichen Welt zu setzen. Das Ansieh, der Anstos verschwand immer mehr, bis es Schellings ursprünglichem System gelang, alle Fremdheit durchsichtig zu machen, und die Immanens des Absoluten vollständig zu behaupten. Diese Errungenschaft läßt die Welt, läßt die Geschichte, läßt die Philosophie sich nicht mehr nehmen, am wenigsten von Einem, der ein Vorsechter der Zeit gewesen war, der aber nunmehr im Dienste einer ungeheuern Reaction vierzig Jahre, was sage ich, mehrere Jahrhunderte des Fortschrittes austreichen will, und uns in die Zeiten der gefesselten Vernunft, des blinden Glaubens zurückzuführen sucht. Jener scholastische Standpunkt der gänzlichen Abhängigkeit des Verstandes in seiner naiven Nüchternheit ist selbst noch besser, als diese erdichteten Bildergestalten und kosmischen Potenzen. Wenigstens sind diese nicht so klar, als jene Dürre und Einfachheit. Will man die jezige Schellingsche sogenannte Philosophie annehmen, so giebt man seine Vernunft noch mehr gefangen, als im unbefangenen Glauben, weil sie ein gemachter, erzwungener Glaube ist, der sich seiner Fesseln schämt, und darum vor der Welt noch zu proclamiren wagt: Die Vernunft triumphire in ihm. Je klarer und anschaulicher das Identitätssystem war, um so schmerzlicher wird man berührt, wenn man vor das bunte Gewirr jener Nebelgestalten der Phantasie tritt, die wahrlich nicht unklar sind, weil dem Darsteller die Darstellungsgabe fehlt. Schelling hat bewiesen, in wie schöner Sprache er den innersten Mittelpunkt der Philosophie mit festem Pinsel ins hellste Licht zu stellen wußte. Was er jetzt liefert, ist also unklar, weil es selber unklar, weil es ihm unklar, weil er sich unklar ist. Wenn also behauptet werden darf, Schelling lasse nichts mehr drucken, um nicht kritisiert und widerlegt zu werden: so ist ein edleres Motiv, und ich möchte ihm den Vorzug geben können, dieß, daß er sich eben immer noch nicht klar geworden, und nun auch wenig Hoffnung mehr übrig ist, daß er es jemals werde."

(Slut e. a. g.)

Skandinaviska Nordens ur-inwånare, ett försök i comparativa ethnographien och ett bidrag till människoslägtets utvecklingshistoria; af **S. Nilsson**. Första delen, innehållande beskrifning öfver de wilda urfolkens redskap, hus, grifter och lefnadsfatt m. m. samt utkast till beskrifning öfver en i forntiden hit inflyttad kimbriisk koloni. Lund, Berling 1843.

Då wi gå att för allmänheten anmäla ett arbete af det vetenskapliga värde som "**Skandinaviska Nordens Ur-inwånare**," så är det mindre för att till alla delar granska detsamma, än för att fästa landsmännens uppmärksamhet på ett verk, som, i afseende på widsträckt och nya åsigter hittills ensamt i sitt slag, torde bebåda en ny epok för Skandinavisk fornforskning. Ännu är måhända icke den tid kommen, då man har rätt, ware sig att antaga alla eller fullt förkasta någon af de ideer dem Prof. **Nilsson** i sina ur-inwånare framställt, emedan Jörf. brutit en så ny och så egen bana, att det torde vara få, som, på grund af likartade och lika widsträckt forskning, wore fullt berättigade till ett Recensent-kall. Ett sådant arbete, som det wi nu gå att anmäla, hwarfen står eller faller för enskilda, mer eller mindre skarpa, gillande eller ogillande anmärkning i detalj; det är grundtanken i detsamma och dennas sammanhang med hela grundriktningen af tidehvarfvet's forskning och kritik, som gör Prof. **Nilssons** arbete till en inom Swenska litteraturen högst märkvärdig företeelse.

I mer än twenne sekler har man med särdeles öfver i Sverige studerat den Skandinaviska nordens fornlemningar, och detta studium har i dubbelt afseende varit ett nationalstudium. Denna forskningsart har nemligen mer än någon annan varit förenad med nationens öfriga utveckling, och man kunde nästan säga, att det sätt på hwilket den blifwit behandlad, varit en barometer på nationens själskänsla, en af de ännu ofullkomliga former under hwilka nationen föreställt sig sitt wäsende, kort sagdt, en art af Swenshetens eller Nordisshetens sjefförgudning, som ofta utbrutit i ett både wedervärdigt och lösligt nationalsfryt.

Då, under den store Gustaf Adolfs tidehvarf, hågen wäcktes på Nordisk fornforskning, så war denna forskning mindre att betrakta som **wetenskap**, än som ett nationens behof att medla emellan forntiden och

dagens lysande bedrifter. Den började också som en art af mystik, tydande runornas cabbala, och fortgick under Christinas och de store Carlarnas tid, med allt mer och mer klarande aning om sitt syfte att förherrliga den "öfwerborna Göthissheten." War det Swenska folket i werldshistoriskt afseende det yngsta, så skulle det nu och blifwa det äldsta; ett folk stort och bragdrikt i sig sjelft hade den säfängan att wilja adla sina fäder i grafwen för att kunna rättfärdiga sitt uppträdande på Europas stora tornerbana. På samma tid som theologerna i Sverige och det öfriga Europa påstodo att det taltes Ebreiska i paradiset, dref Stjernhielm den satsen att der taltes Göthiska. Det war på sin tid kätteri. Men detta kätteri hade redan bragt saken ett godt fjät framåt. Det fästade uppmärksamheten på comparativ språkforskning, som, först i sednaste tider, genom stora språkforskare wunnit sitt förtjensta anseende och inslytande på beslägtade kunskapsarter. Dock kunde ännu **Veringköld** beklaga att skriften å en till tröffel i gamla Upsala fyrka inlagd runsten, på hwilken spår syntes af ett inhugget skepp, blifwit utnött; ty hade den varit läslig, hade man troligen kunnat få besked om Noachs affommas inflyttning i nordnen: skeppet war nemligen påtagligen en afbildning af arken. Så war under det sjuttonde och början af det adertonde seklet fornforskningen i Sverige mera ett ämne för dikten än den stränga kritiken. **Rudbeck's** wäldige ande wille ej gifwa med sig. Hade än flera forskare som **Werelius**, **Björner**, **Bonde** m. fl. den stora förtjensten att wända uppmärksamheten åt Island och dess pergamenter, så blewo dessa dock icke så mycket underkastade sträng pröfning som icke fast mera hyllade för sitt wittnesbörd om en wild och rå naturkraft, om kämpalif och bardalekar, som hade allt för mycket för det swenska lynnet hänryckande för att kunna tillåta annat än förtjusning.

I midten af det skarpsynta men så mycket klandrade adertonde seklet uttalades af **Anders Celsing** ett ord, hvars inslytande på Nordisk fornforskning ännu ej anades: **wattenminskningen**. Då **Dalin** i sin Rikshistoria fästade uppmärksamheten på detta märkwärdiga factum, som till en början af det inskränkta nationalsfrytet afwisades, och som till och med blef föremål för riksdagsförhandlingar och för ogrundadt förklaradt, hade han dermed uttalat att numera icke allenast historikern och språkforskaren utan och den naturkunnige hade ett ord med i laget. Detta war ett wigtigt steg som först i sednaste tider skulle bära sin frukt. Att talet om wattenminskningen

på sätt och wis hade sin rättighet, är nu mera, genom bewisandet af den Skandinaviska wallens höjning, af **Bergelius** ådagalagdt.

Med 1809 års wittre män wäcktes ånyo hågen för Nordisk fornforskning. Tidkriften **Jduna** jemte flere skrifter af **Sjöborg**, **Viljegren** och andra uppväckte denna forskningsart till ett förnygradt lif. Dock war äfwen nu intresset för nordisk forntid mera ett poetiskt än ett kritiskt. Afsläran blef så till sägande å nyo införd i Norden och man försökte att göra äfwen den till en skön hedendom. Icke ens denna gången arbetade fornforskaren för egen räkning. **Tegniers** **Frithiof**, **Rings** **Asar** och hela hans poetiska kämpalif blefwo det sanna och bestående i denna tidsrifkning. I wetenskapligt afseende blefwo **Sweda** **Rikes** **Häfder** ett alltför storartadt werk för att lida någon inslytelse af den ensidiga Nordiskhet, som allt mer och mer började taga öfverhand, icke allenast i litteraturen utan och i lifwet och allmänna tänkesättet. Det blef ett ewinnerligt prat om Nordisk mannafrakt och tro, om Swenska ärligheten och Carlawagnen, om höga Norden och Upsala högar, under det allt mer tydliga tidens tecken tillkännagäfwö, att alltsamman blifwit en decoration, ett skryt, som skulle förlama nationens krafter deräst den ej fick en wäckelse. Man erinrade sig icke den gamle **Olai Petri** ord: "Wäre Chronikor lägga våra Swenska män en stor ähra till theras, att the Göter, som efter theras mening här utgångne äro, hafwa så mycket bedrifwit i främmande land. Men när wi sakena rätt besinna är thermed föga ähro inlagt. Man lägger sig föga ähro in thermed, att man far med öfwerwäld och orätt i annars land, som oss intet ondt gjort hafwer, skinnar och bränner, dräper och förhärjar them som gjerna wilja sitta med frijd. — Prise Göters mandom ho thet will; the som säto för theras hand prisade them intet, utan sade dem wara en hop skallkar och tyranner." —

Det fordrades en reaction emot hela detta Nordiska ståtandet och denna reaction har Prof. **Nilsson**, inom området af samma forskningsart som detsamma föranledt, med sällsynt skarpsinnighet tillwägabragt. Då andra fornforskare uteslutande söka det förslutna i det förslutna, så betraktar Prof. Nilsson det förslutna i dess sammanhang med det närwarande, och låter, oförwillad af förutsattade meningar, den Skandinaviska jorden bigta samt de döda träda ut ur sina grifthus, icke för att spöka nationalsfångan till ära, utan för att låta oss se, att de dött såsom offer för en högre kultur den

der alltid tager ut sin rätt så i dag som för tusende år sedan. Allt med ens uppwisa och Ref. wägar äfwen säga bewisa, att en stor del af de fornsaker och forngrifter wid hwilkas betraktande Swensken i tvenne århundraden förfänt sig i en helig sjelfbeundran, icke tillhört våra "fäder" de prisade Göther, utan ett folkslag af samma låga kulturgrad som nutidens wildar, war wisserligen en sak som borde mycket stöta den falskt poetiska nitälfskan, som söker all sin heder i ett förgånget, men också ett stort steg fram på en sannt kristlig fornforskning bana. De gamla slintknifvarna, de wäldige thorwiggarne, kunna icke mera med fördel "figurera allt i de Göthers säng" sedan dylika bewisats wara fabricationer, framfallade af samma husbehof, som ännu i dag drifwer grönländaren och eldsländaren till sin instinctartade manufactur. Genom ett sådant fornsakersnas vindicerande åt den naturliga wildhetens till det mesta fredliga idrotter, är den inom war kultur ännu lefwande andeliga wildheten förintad; den förwånade betraktaren häpnar att se det mesta af den fornsandinawiska hjelte-arsenalen förwandlad i wisserligen alldagliga men derför icke föraktliga ting, ända från huggjernet och messeln till harpunen och metfroken. Sådant kan man wisserligen kalla prosa, men det är en helsosam prosa, som endast alltmera bekräftar **Geijers** sköna ord: "Endast såwida är en återgång till det gamla lofwärd och nyttig, som man med detsamma alltid återgår till sig sjelf." I det sjuttonde århundradet war denna Swenskens återgång till sig sjelf ett det frigiska wikingalifwets, som i alla redskap endast såg instrumenter till att dräpa sin nästa med: i våra dagar är det arbetets, omtankans och slitens om än ofullkomliga försök att wärja sig emot en wild natur, som företrädeswis wäcker forskarens uppmärksamhet, och att en sådan återgång till sig sjelf, en sådan blick inåt tidehwarfwets wäsentliga kraf, är wida sannare och lärorikare än den antiquariska berfersperiodens, låter ingen neka, som ej är intagen af en inskränkt Gothomani.

Wi hafwa i forthet antydt hwad wi funnit storartadt i Prof. **Nilssons** arbete, och tillägge endast, att den skarpsinnighet med hwilken han undersöker jemför och classificerar det wilda urfolkets redskap är lika beundransvärdt findtlig, som den jemförelse hwilken han anställer emellan de uråldriga graffamrar, i hwilka stenredskap finnas och en ännu lefwande wild folkstams boningshus, bär stämpeln af en öfverraskande sanning. En widsträckt beläsenhet förenad med en snill-

rik blick in i det i hvarje sak väsendtliga, karakteriserar hela arbetet, hvilket wi med skäl räkna till de af Swenska wetenskaplighetens alster, som en gång komma att göra icke allenast sin författare utan Nationen heder.

En fullständig och i detalj gående granskning af "den Scandinaviska Nordens Ur-inwånare" är och lofwad ifrån grannrifet, der, som man wet, Prof. **Nils-sons** system blifwit lagdt till grund för ordnandet af en stor del af de märkvärdiga samlingarna på Christianborgs slott.

C. A. H.

Akademiska Underrättelser:

Kongl. Maj:t har under den 25 nästl. Juli uppå af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen derom i underdånighet gjord hemställan, uppdragit åt Biskopen och Procancelleren Doctor Wilh. Fare att under Hans Kongl. Höghets för en tid af omkring 2:ne månader nu företagna utrikes resa, i Desj ställe handlägga de wid Lunds Universitet förekommande ärenden, som äro af den beskaffenhet att de fordra åtgärd före Hans Kongl. Höghets återkomst.

= H. K. H. Akademiens Cancellor har, under den 15 Juli, 1:o tillagt Amanuensen wid Akademiens Historiska Museum Mag. Doc. J. D. Lindsfors en gratification af 200 R:dr Banco för ordnandet och katalogiserandet af de till Museum hörande samlingar: 2:o. Utnämnt Studer. F. T. Lindstrand af Göth. Nation till Zibetff Stipendiat.

= H. H. Biskop Fare, har, under den 16 dennes, förärat Akademien det honom sedan flera år tillhöriga **Acharii** fordna Herbarium. Ehuru den berömde Lichenologens Läsamling numera icke tillhör Herbariet, har dock detta ett stort värde för de många Original-Exemplar det innehåller ifrån Linné, Thunberg, Afzelius, Sparman, Swarz m. fl.

= Adjuncturen i Grefiska språkkunskapen är änyo förklarad ledig; fatalierne räknas ifrån den 10 Juli.

= Aironomie Observatorn M. Agardh och Zoologie Adjunkten M. W. von Düben hafwa numera båda anträdt de resor för hvilka de erhållit anslag af de af Rikets Ständer bewiljade medel.

Swensk Literatur under Juli månad:

Zoologi: Bihangshäfte till Praktibibeln, utgörande slutet af denna Bibelupplaga. Gratis till Subskribenterna. Häftet

ätföljes af en titelplanch samt karta öfver Palestina uti premie till subskrib., och innefattar: förefråden till Gamla och Nya Test. Underrättelse om de i Bibeln förekommande Mynt, Mått och Wigtter. Ordlista eller förklaring öfver föräldrade ord, som förekomma i den Heliga Skrift, äfwen som en förteckning på de i denna Bibelupplaga förefunna obetydliga trycksfel. — Predikan hålles i Lunds Domkyrka wid Preffsällskapets sammanträde den 5 Juli 1843, af D. P. Theander, (tryckt på Preffsällskapets och Åhörarnes begäran) 8 ff. — Bibelns swar på människans wigstigaste frågor om Gud, samlade och utgifne af A. A. Böhman, Kyrkoherde och Prost i Odensala. 24 ff.

Juridik: C. Schmidt, Juridiskt Arkiv. 13:de Bandets 3:dje häfte.

Filosofi: Hegelska Filosofippen. Historisk framställning af F. G. Afzelius. Första Delens 1:sta Häfte. 32 ff.

Filologi: Latinsk Anthologie, till skolornas tjenst utgifwen af C. W. Callerholm. 28 ff.

Pedagogik: Enskildt Betänkande till 1843 års Skolrevisjon om Student-Examen af P. G. Boivie. 16 ff.

Folkskrifter: Rebeckas Nej. Nyfiterhets- och Folkskrift, tillägnad isynnerhet Smålands Ungdom af Författarinnan till "Drinkaren och hans Dotter." 6 ff. — Bihang till Wägen till Rikedom, af Benj. Franklin; innehållande: En fort teckning af den store mannens lefnad jemte hans moraliska husstafsa (Kostnadsfritt åt köpare af "Wägen till Rikedom," Sijms uppl.)

Statswetenskaperna: Några Grunddrag för inre Organisation af en Swensk Lifränte Förening, jemte sannolikhetsberäkningar och motiver. 16 ff. — Några Ord angående en och annan Dagens Fråga, ifrån C. H. Ankarstjärd. 16 ff. — Om Tullwäsende i allmänhet, af N. C. E. Grefwe Sponneck, Juris Cand. m. m. Öfvers. af C. A. B-n (Bodeman) 1: 16.

Historia och Geografi: Upsala och dess Resder. Utkast af C. J. Bergman. Sednare Häftet. 1 R:dr. — Karta öfver Segellederne ifrån Landsort till Stockholm, så wäl genom Södertelse kanal som förbi Dalarn och Warholm. 24 ff.

Sköna Wetenskaperna: Tal wid Gymnasti Jubelfest i Werio den 12 Juni 1843, af Esaias Legner. 16 ff. — Discours prononcé à l'occasion du 25:ième anniversaire de l'avènement au trône de Sa Majesté le Roi Charles XIV Jean au nom de l'Athénæum de Gesle Par J. G. Liffman. 8 ff. — Tal på 25:te årsdagen af Hans Maj:t Konung Carl XIV Johans kröning, hållet i Carlstads Gymnasti förre Lärosal d. 11 Maj 1843 af J. E. Söderberg. 16 ff. — Hildur. Swenskt Original. 1. 2. DD. 40 ff. — Doktor Herbeau, af Jules Sandeau. 2. 3. (fjerta) hh. (N. Läs-Bibl. 1842-43, 48-49 hh.) 16 ff. — Den falske Boldemar, af Wilibald Alexis. 1-3. hh. (N. Läs-Bibl. 1843. 2:dra Saml. 1-3. hh.) 24 ff. — Skildringar ur Lifwet af G. H. v. Schubert. Öfvers. 1. Häftet. 32 ff. — Skaldeskrift af C. A. Almquist. 32 ff.

Skön Konst: Pianoforte-Skola för Barn, af H. Wohl-
fart. 1: 16.

Medicinska Vetenskaperna: Handbok för Barnmorskor i
den Instrumentala Förlossningskonsten, af P. G. Cederschiöld.
2:dra omarbetade uppl. 1 R:dr — Om Predikofjukan, ur me-
dicinsk synpunkt, af Dr C. U. Sonden. 32 ff.

Naturvetenskaperna: Enumeratio Lichenum & Byssa-
cearum Scandinaviæ hucusque cognitorum, cur. G. Tor-
sell. 16 ff. — Fogelwännen. Praktisk afhandling om Kanari-
foglars, Streglitsförs och Grönstförs vård och häkning, jemte
anvisning att bota och förekomma deras sjukdomar. Bearbet-
ning efter 4:de tyska upplagan. 12 ff.

Ekonomi: Handlingar rörande Landbruket och dess Binä-
ringar, utgifna af Kongl. Svenska Landbruksakademien. För-
sta Delen. År 1841. Med 5 plancher. 1: 16. — Dresser-
mästaren; eller tydlig anvisning att inom kort tid och på en-
kelt sätt bibringa hunden, icke blott alla vanliga, utan äfven
de fällhyntaste och svåraste konstycken, jemte fullständig under-
rättelse så väl om dresserandet af Wallhundar, som alla före-
kommande slag af Jagthundar, af J. Nepomuk Schiermeißel,
Dressermästare i Wien. Öfvers, 20 ff. — Alla priserna i
banko.

Notiser:

Norrige. Bland nya härstädes utkomna originalskrifter äro
att märka: *) Norrk Magasin for Lægevidenskaben, Udg. af Læ-
geforeningen i Christiania. V Binds 3:dje Hefte og VI Binds
1:ste og 2:det Hefte à 60 s. Guldberg & Dzonk. — Recension
over Violinspilleren Ole Bull, af A. E. Pratié. 12 s. P. S-
Hoppe. — Das Königreich Norwegen statistisch beschrieben von
P. G. Blom. Mit einem Vorwort von Karl Ritter. 2 Theile,
mit 2 kolorirten Karten. Bogladerne. — Kongelige Forord-
ninger for Norge, udkomne i Tidrummet 1648—1814. Ud-
givne i Udtog af Professor U. N. Mogfeldt og Kand. jur. J.
Timme. Verket som nu är komplett innehåller med Register
80 ark stor 8:o och kostar ind. i 2 band 6 Spd 96 s. J. W.
Cappelen. — Afhandling om hvilka Benævnelser Norges Land,
Folket og dets Sprog findes tillagte. Af afdode Prof. juris
Herr. Steenbuch. 72 s. J. W. Cappelen. — Om Nordmän-
denes Herkomst og Folke-Slægtskab. Af Prof. R. Keyser. 108
s. J. W. Cappelen. — Norege, Sviariki, Danmark, historisk
Oversigtskort over de tre nordiske Riger i Middelaalderen. Til
Stolebrug udarbejdet af G. Munthe. 36 s. J. W. Cappe-
len. — Haandbog i Handelsvidenskaben af A. Schjot, 5:te Deel,
hvarmed detta verk är slutadt. Kostar kompl. 2 Spd. S. E.
Winther. — Grundloven, tilligemed de øvrige Love, som dan-
ne Norges Riges offentlige Ret, med oplysende Anmærkninger,
1:te Hefte. 60 s. J. E. Abelsled — Stottertoget eller Sla-
get ved Kringen, af J. S. Bang, 1:ste og 2:den Deel à 1
Spd. 24 s. J. E. Abelsled. — Tidskrift for den Norske Per-

sonalhistorie, udg. af B. Moe. Med 3 Stamtaavler. 24 s.
Krohn & Schibsted. — Kart over den norske Kyst; fra Andø og
Gisund til Kvalø, eller fra 69° 14' til 70° 21' nordlig Bred-
de; trigonometrisk opmaalt og ved astronomiske Observationer
verificeret af Due, Hagerup og Rynning; forfattet ifølge den
kongelige norske Regjerings Finans-, Handels- og Tolddepar-
tements Foranstaltning under Opmaalings-Direktionens Besty-
relse af Vibe. Med Beskrivelse og Fortøninger. 1 Spd. 24 s.
Bogladerne. — Statistiske Tabeller for Kongeriget Norge, ud-
givne efter det kongelige Finants-, Handels- og Tolddepar-
tements Foranstaltning. Siette Række, indeholdende Tabeller,
vedkommende Norges Handel og Skibsfart i Aaret 1841. 1
Spd. Bogladerne. — Nor, Tidskrift for Videnskab og Lite-
ratur. Udg. af "Det norske Studentersamfund" ved en valgt
Redaktion. II:det Binds 3:die Hefte. 60 s. Guldb. & Dzonk.
— 33 Choraler for Sopran, Alt, Tenor og Bass, bearbejdede
af D. A. Lindemann. Udsatte i Liffre af L. Røverud. 4 Hef-
ter, 24 s. J. Dahl. — Samling af Love, Traktater, Runds-
gjørelser, Resolutioner, Departementsskrivelser m. m., som fi-
den 1814 ere udkomne, i tidsfølgende Orden og udtogsvis
udgivet samt forsynet med alfabetisk Register, 3:die Binds 3:die
Hefte, indeholdende Aaret 1842. 60 s. Guldb. & Dzonk.
— Nyt Magazin for Naturvidenskabene. Udg. af den fysio-
grafiske Forening i Christiania. 4:de Binds 1:ste Hefte, med
1 Steentryksstavle. 60 s. Joh. Dahl.

Till de intressantaste resbeskrifningar, hvilka på sednaste
tiden utkommit i Frankrike, hör utan tvifvel Amiralen Dupe-
rit-Thouars verk "Voyage autour du monde." Mycket rikt
på intressanta fakta, är det tillika skrifvit i en behaglig och
elegant stil. Till verkets pikantaste partier höra de kapitel,
hvilka äro egnade Chile och Peru och innehålla de iaktta-
gelfer, hvilka Amiralen gjort under en treårig station vid
desså länders kuster. Ännu har ingen äldre resande lemnat så
intagande målningar af sällskapslifvet i dessa intressanta och
blomstrande sydamerikanska stater. Fruntimmernas seder, klä-
dedräkten o. s. v. äro deruti granfada och skildrade af en fin-
bildad verdensman, som förvärfvat sin sällskapliga bildning i
de parisiska salongerna. Äfven geografen och naturforskaren finna
i dessa band ett rikhaltigt förråd af värdefulla underrättelser
och notiser. (Bl. f. l. U.)

Dr Ernst Herrman har utgifvit "Beiträge z. Geschichte
des russischen Reiches" (Epz., Hinrichs'sche Buchh., 1½ Thlr),
hvaruti bland annat förekommer en afhandling "Über die Ver-
bindung Nowgorods mit Wisby."

N:r 28 af denna Tidning utgives Lördagen d. 9 September.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1843.

*) Se n:r 12 af denna tidning för innevarande år.

